

ปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดิน
ระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน
แถบเทือกเขาบรรทัด
ในเขตจังหวัดตรัง

The problem of Land Conflicts
among Public Sectors and Local
People for Banthat Mountain in
Trang Province

วิวัฒน์ ฤทธิมา¹

ภาณุ ธรรมสุวรรณ²

Vivat Ritma

Panu Ihamsuwan

¹ อาจารย์ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

² รองศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ

ปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดิน

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งด้านที่ดิน วิเคราะห์ลักษณะการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินและเสนอแนวทางที่เหมาะสมและก่อให้เกิดความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินแถบเทือกเขาบรรทัดในเขตจังหวัดตรัง โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก สัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การเข้าร่วมประชุมและทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับประชาชน

จากการศึกษาพบว่าสาเหตุของความขัดแย้งด้านที่ดินแถบเทือกเขาบรรทัดในเขตจังหวัดตรังนั้นเนื่องมาจากประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ กลุ่มผลประโยชน์ กฎหมายและนโยบายของภาครัฐที่สภาพสังคมและวัฒนธรรม สภาพทางเศรษฐกิจ การเมือง ตลอดจนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและสภาพพื้นที่ซึ่งมีความแตกต่างกัน แนวทางที่เหมาะสมและก่อให้เกิดความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินนั้น จะต้องให้องค์กรภาคประชาชนเป็นกลไกสำคัญในการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดิน เพราะภาครัฐมุ่งแก้ไขปัญหาด้วยการกำหนดกฎหมายและออกนโยบายเพียงฝ่ายเดียวและมองว่าประชาชนจะต้องปฏิบัติ ตามภาครัฐนั้น เป็นแนวคิดในการแก้ไขปัญหาที่ไม่เหมาะสมกับพื้นที่ ประชาชนไม่ยอมรับแนวทางแก้ไขปัญหามาจากภาครัฐ จึงเกิดมุมมองในการแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกันระหว่างภาคประชาชนและภาครัฐ

คำสำคัญ :

เทือกเขาบรรทัด ความขัดแย้งด้านที่ดิน แนวทางแก้ไข

ABSTRACT

This qualitative research study was aimed to 1) investigate causes of land conflicts in Banthat Mountain, Trang Province 2) analyze the existing solution schemes which have been used, and 3) propose proper solution schemes believed to solve land conflict management. Data collection was done via data document analysis and in-depth interview. Additionally, the data received the informal interview, public meetings and activities were also investigated.

The results showed that causes of the conflicts came from several factors. local people, government officers, public groups, law and policy, In addition, cultural differences and socioeconomic factors such as external social pressures for changes and increasing capital economic system play an important role in the conflict severity.

To solve the land conflict problems in Banthat Mountain effectively and sustainably, it was believed that people participation to set up their own solutions and proposed them to the government sector was a major mechanism. For the solution scheme analysis to cope with the land conflicts in Banthat Mountain, it was observed that the role of law and policy enforcement only issued by the government party to enforce the public sector was not suitable enough. that solution scheme was not widely accepted by the public sector because of contradicting views on the land conflict solution among the government and sectors.

Key word :

Land Conflict, Solution, Banthat Mountain

บทนำ

ที่ดินเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตของประชาชน เพื่อทำกินและอยู่อาศัย จึงจะต้องมีการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการที่ดินให้มีความเหมาะสม แต่ที่ผ่านมาโครงสร้างของการบริหารจัดการที่ดินของประเทศไทยนั้น ปล่อยให้มีการถือครองที่ดินอย่างไม่จำกัดโดยอำนาจรัฐและอำนาจทุนอย่างเสรี ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการถือครองที่ดิน ประชาชนจำนวนมากต้องสูญเสียที่ดิน ไม่มีที่ดินทำกินและอยู่อาศัย แต่

ในขณะที่เดียวกันกลับมีที่ดินรกร้างว่างเปล่าจำนวนมาก การแก่งำไรที่ดินก็มีมากขึ้นจนในที่สุดที่ดินมีราคาแพงประชาชนผู้หาเช่ากินค่าไม่สามารถเข้าถึงการถือครองที่ดินได้อีกทั้งเมื่อแนวคิดของภาครัฐเพื่ออนุรักษ์ คุ่มครองพื้นดิน ป่าไม้เริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญ จึงมีการประกาศเขตป่าอนุรักษ์และพื้นที่สาธารณะต่างๆ ขึ้น การที่ภาครัฐประกาศเขตป่าอนุรักษ์และพื้นที่สาธารณะโดยไม่คำนึงถึงการตั้งถิ่นฐานของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งดำรงอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวมาก่อน ขาดการสำรวจบริบทของพื้นที่อย่างแท้จริง ส่งผลให้ประชาชนที่ทำกินและอยู่อาศัยในพื้นที่ทับซ้อนนั้นเป็นบุคคลที่อยู่อย่างผิดกฎหมาย ถูกเจ้าหน้าที่จับกุมดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและอาญาในข้อหาบุกรุกที่ดินของรัฐทำลายป่าไม้ ถูกจำกัดการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสาธารณูปโภค ประชาชนต้องประสบกับความทุกข์ยากทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

ชุมชนบริเวณเทือกเขาบรรทัดเป็นชุมชนที่เก่าแก่ มีประวัติการก่อตั้งชุมชนมาแล้วไม่ต่ำกว่า 200-400 ปีที่ผ่านมา ผู้คนในแถบนี้มีประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ รูปแบบการดำรงชีวิตที่พึ่งพาและอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุล จากในอดีตการเข้ามาตั้งถิ่นฐานของประชาชน ต่างก็ได้เข้ามาแผ้วถางพื้นที่ป่าไม้เพื่อจับจองที่ดินทำไร่ปลูกข้าว ปลูกมัน ปลูกเผือกและพืชผักหลากหลายชนิดพร้อมๆ กับการปลูกต้นผลไม้และต้นไม้ใช้สอย เพื่อใช้ในการดำรงชีพและสร้างบ้านเรือนขึ้นในพื้นที่ที่ได้เข้ามาจับจองเพื่อให้อยู่อาศัย เมื่อการแผ้วถางป่าไม้และการจับจองพื้นที่ในยุคนั้น ไม่ได้เป็นการทำที่ผิดกฎหมาย ขณะเดียวกันภาครัฐก็ส่งเสริมให้ประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม จึงมีประชาชนจำนวนมากเข้ามาแผ้วถางป่าไม้เพื่อจับจองที่ดินทำกิน และตั้งถิ่นฐานในพื้นที่เทือกเขาบรรทัด จนก่อให้เกิดชุมชนต่างๆ ที่กระจัดกระจายอยู่ทั่วบริเวณเทือกเขาบรรทัด

ในทางกลับกันแนวคิดของภาครัฐเพื่ออนุรักษ์คุ่มครองพื้นดิน ป่าไม้เริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญ จึงได้กำหนดให้พื้นที่ป่าไม้บริเวณเทือกเขาบรรทัดเป็นเขตป่าสงวนและป่าคุ้มครอง ตามหลักการของพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่าขึ้นในพื้นที่แถบเทือกเขาบรรทัด และได้พัฒนารูปแบบการคุ้มครองป่ามาตามลำดับมากระทั่งมีการประกาศเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัดในปีพุทธศักราช 2518 ประกาศอุทยานแห่งชาติเขาปู่เขายอดในปีพุทธศักราช 2525 ซึ่งทับซ้อนกับที่ทำกินและอยู่อาศัยเดิมของประชาชนในพื้นที่ ทำให้ประชาชนกลายเป็นบุคคลที่บุกรุกพื้นที่ป่าไม้ เป็นบุคคลที่ละเมิดกฎหมาย มีการจับกุม ดำเนินคดีฟ้องแพ่งและอาญา เมื่อประชาชนในพื้นที่ได้รับความเดือดร้อนด้านต่างๆ ในการดำเนินชีวิต รวมตัวกันคัดค้านและเรียกร้องให้ภาครัฐลงมาแก้ไขปัญหา ภาครัฐจึงได้กำหนดนโยบายต่างๆ ออกมาแก้ไขปัญหาคความ

ขัดแย้งด้านที่ดินในพื้นที่ แต่การแก้ไขปัญหของภาครัฐไม่สามารถแก้ไขปัญหความขัดแย้งด้านที่ดินได้และกลับสร้างปัญหความขัดแย้งด้านที่ดินในพื้นที่เทือกเขาบรรทัดให้ทวีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีการรวมตัวกันเป็นองค์ภาคประชาชนเพื่อทวงสิทธิ์ความชอบธรรมต่อภาครัฐในการจัดการและแก้ไขปัญหความขัดแย้งด้านที่ดินในพื้นที่โดยภาคประชาชน

เป็นเวลากว่า 36 ปีมาแล้วหลังจากภาครัฐได้ประกาศให้พื้นที่เทือกเขาบรรทัด เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัดและอุทยานแห่งชาติเขาปู่-เขาย่า แต่ความขัดแย้งด้านที่ดินในพื้นที่เทือกเขาบรรทัดในเขตจังหวัดตรังที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหให้สำเร็จผลเป็นรูปธรรมได้เลย อีกทั้งขาดการศึกษาวิจัยถึงปัญหความขัดแย้งด้านที่ดินระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เป็นเหตุให้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุก่อให้เกิดปัญหความขัดแย้งด้านที่ดิน การวิเคราะห์ลักษณะการแก้ไขปัญหาด้านที่ดินในพื้นที่และเสนอแนวทางที่เหมาะสมและก่อให้เกิดความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหความขัดแย้งด้านที่ดินแถบเทือกเขาบรรทัดในเขตจังหวัดตรัง

ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหความขัดแย้งด้านที่ดิน วิเคราะห์ลักษณะการแก้ไขปัญหความขัดแย้งด้านที่ดินของภาครัฐและภาคประชาชนแถบเทือกเขาบรรทัดในเขตจังหวัดตรัง ตลอดจนการเสนอแนวทางที่เหมาะสมและก่อให้เกิดความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหความขัดแย้งด้านที่ดิน ด้วยการการสัมภาษณ์เชิงลึกนักวิชาการหรือปราชญ์ชาวบ้านที่เกี่ยวข้องกับปัญหความขัดแย้งด้านที่ดินและเข้าใจสภาพปัญหความขัดแย้งด้านที่ดิน จำนวน 6 คน เจ้าหน้าที่ของรัฐ คือ เจ้าหน้าที่ที่ดูแลงานด้านที่ดินและเกี่ยวข้องกับปัญหความขัดแย้งด้านที่ดินที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ประกอบไปด้วย ปลัดจังหวัดตรัง จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ดูแลงานด้านความมั่นคงในระดับอำเภอ จำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วน ตำบล กำนันและผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ทำการศึกษา จำนวน 26 คน เจ้าหน้าที่อุทยาน แห่งชาติเขาปู่-เขาย่าและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด จำนวน 9 คน รวมสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งหมด จำนวน 41 คนและประชาชนในพื้นที่ ที่ได้รับความเดือดร้อนด้านที่ดินหรือเกี่ยวข้องกับปัญหความขัดแย้งด้านที่ดิน จำนวน 44 คน ตลอดจนการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการสังเกตการณ์หรือการร่วมกิจกรรม เป็นลักษณะการลงพื้นที่ศึกษาของผู้วิจัย ด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมหรือเข้าประชุมร่วมกับกลุ่มองค์กร ภาคประชาชนและภาครัฐในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหความขัดแย้งด้านที่ดินที่จัดขึ้น ตามกำหนด

วันเวลาที่ได้นัดทำกิจกรรมและจัดประชุม

การเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาค้นคว้าจากแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดิน การดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านที่ดิน แนวทางแก้ไขปัญหาด้านที่ดินและเรื่องที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพื้นที่ศึกษา ซึ่งเป็นการจัดเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ศึกษาด้วยการสังเกต การสอบถามและการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลนั้นเน้นศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็น สาเหตุของความขัดแย้งด้านที่ดินพื้นที่ที่ถือเขาบรรทัดในเขตจังหวัดตรังโดยพิจารณาถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดิน ซึ่งศึกษาดูว่าปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินว่ามาจากปัจจัยด้านใดบ้าง แต่ละปัจจัยมีลักษณะอย่างไร วิเคราะห์ลักษณะการแก้ไขปัญหาด้านที่ดินของภาครัฐและภาคประชาชน ว่ามีการดำเนินการในลักษณะใดบ้างและผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านที่ดินนั้นเป็นอย่างไรและเสนอแนวทางที่เหมาะสมและก่อให้เกิดความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาด้านที่ดิน

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ความขัดแย้งด้านที่ดินพื้นที่ที่ถือเขาบรรทัดในเขตจังหวัดตรังนั้นเป็นปัญหาที่เกิดจากมุมมองในการจัดการที่ดินระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชนในพื้นที่นั้นมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ภาครัฐเองจำเป็นต้องสงวนและอนุรักษ์พื้นที่ป่าเพื่อให้คงอุดมสมบูรณ์ รักษาไว้ซึ่งแหล่งต้นน้ำลำธารและเพื่อประโยชน์ของประชาชนในสวนรวม แต่ในขณะเดียวกันการกระทำของภาครัฐที่มุ่งจะรักษาและสงวนป่าไม้นั้นกลับไปละเมิดสิทธิ ทำลายวิถีชีวิตและสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเกิดจากความผิดพลาดในการดำเนินการด้านต่างๆ ของภาครัฐ ในส่วนของภาคประชาชนนั้นได้รับความเดือดร้อนจากการประกาศพื้นที่ป่าสงวนทับที่ทำกินและที่อยู่อาศัย ต้องกลายเป็นคนผิดกฎหมายทั้งที่ได้ทำกินและอยู่อาศัยในพื้นที่มาตั้งแต่บรรพบุรุษ ก่อนที่จะมีการประกาศป่าสงวน จึงพยายามที่จะเรียกร้องสิทธิอันชอบธรรมของตนด้วยวิธีการต่างๆ แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขและยุติความขัดแย้งในพื้นที่ให้หมดไปได้ เนื่องมาจากภาครัฐก็มุ่งใช้แนวทางแก้ไขปัญหาย่อยๆ เพียงฝ่ายเดียว จึงขาดมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน ทำให้ประชาชนไม่ยอมรับหลักการในการแก้ไขปัญหาด้านที่ดินของภาครัฐและยังก่อให้เกิดความขัดแย้งมากขึ้น จึงนำมาสู่การเกิดความขัดแย้งด้านที่ดินขึ้นในพื้นที่ในลักษณะความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับนโยบายของรัฐ ความขัดแย้งประชาชนกับเจ้าหน้าที่

ของรัฐ เป็นลักษณะความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้และความขัดแย้งระหว่างประชาชนกันผู้นำในท้องถิ่น ตลอดจนความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับประชาชน ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน นั้นมีความซับซ้อนและความละเอียดอ่อนของปัญหา สำหรับการศึกษาเรื่องสาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน : กรณีศึกษาเทือกเขาบรรทัดในเขตจังหวัดตรังนั้น ได้ศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดิน วิเคราะห์การดำเนินการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่และเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่ดินที่เหมาะสมและก่อให้เกิดความยั่งยืน สามารถสรุปได้ว่าแนวความคิดการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินของภาครัฐนั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหามาได้แต่กลับก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินเพิ่มมากขึ้น จึงก่อให้เกิดการรวมตัวของประชาชนในการต่อสู้กับนโยบายและกฎหมายของภาครัฐ ทั้งนี้การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินในพื้นที่นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเริ่มจากภาคประชาชนในการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในพื้นที่โดยองค์กรภาคประชาชน

1. ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดิน

ปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินแถบเทือกเขาบรรทัดเป็นผลมาจากการที่ภาครัฐมุ่งแก้ไขปัญหาคด้วยแนวทางและนโยบายของภาครัฐซึ่งกำหนดและคิดเพียงฝ่ายเดียวขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ที่แท้จริงเกี่ยวกับบริบทของพื้นที่ ตลอดจนปัจจัยต่างๆ ที่เป็นสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินที่เกิดขึ้น ทำให้การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินที่ผ่านมาของภาครัฐนั้นไม่ประสบความสำเร็จ เกิดการต่อต้านและคัดค้านจากภาคประชาชนที่ไม่เห็นด้วย ทำให้ความขัดแย้งด้านที่ดินทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ผู้วิจัยจึงมองว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งด้านที่ดินในพื้นที่ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหที่เหมาะสมและก่อให้เกิดความยั่งยืน จากการศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งด้านที่ดินพื้นที่แถบเทือกเขาบรรทัดในเขตจังหวัดตรังนั้นพบว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งด้านที่ดินนั้นประกอบไปด้วย 9 ปัจจัยสำคัญได้แก่ ประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ กลุ่มผลประโยชน์ กฎหมายและนโยบายของรัฐ สังคมและวัฒนธรรม สภาพทางเศรษฐกิจ การเมือง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและสภาพพื้นที่

1) ประชาชน สืบเนื่องมาจากประชาชนไม่มีที่ดินทำกิน ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน มีเรียกร้องสิทธิ์ในที่ดินของตน อีกทั้งประชาชนยังบุกรุกป่าไม้เพื่อใช้ในการปลูกยางพารา

ด้วยทัศนคติของประชาชนที่มองว่าการที่บุกรุกพื้นที่ป่าสงวนนั้นเมื่อเข้าไปทำกินและอยู่อาศัยหรือทำให้เป็นป่าเสื่อมโทรมสุดท้ายภาครัฐก็ให้สิทธิในการทำกิน ประชาชนไม่ได้รับสิทธิในการขอทุนสงเคราะห์การทำสวนยางจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (สกย.) และต้องลงทุนในการทำสวนยางพาราเอง ประชาชนในพื้นที่มีการรวมตัวกันเรียกร้องและชุมนุมประท้วงเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ประชาชนไม่ร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดิน ภาครัฐได้ประกาศเขตอุทยานแห่งชาติเขาปู่-เขาย่า และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัดประกาศพื้นที่ทับทำให้ประชาชนในพื้นที่ถูกมองว่าเป็นผู้บุกรุกป่า ทำลายป่าและละเมิดกฎหมายจากภาครัฐและสังคม เกิดความแตกแยกของประชาชนโดยประชาชนในพื้นที่มีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันและมีความขัดแย้ง กันในการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและประชาชนในพื้นที่มีการศึกษาและเข้าใจสภาพปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินมากขึ้น

2) เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในส่วนของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ต้องปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลและรักษาป่าไม้โดยดำเนินการตามกฎหมายและยึดกฎหมายเป็นหลัก มีการเลือกปฏิบัติกับประชาชน เข้ามาทำลายหรือถอนที่ดินทำกินของประชาชนโดยไม่แจ้งให้ผู้นำท้องถิ่นรับรู้ ใช้วิธีการโยนความผิดให้กับประชาชน แสวงหาผลประโยชน์จากประชาชนร่วมมือกับประชาชนในการทำลายป่าไม้และบุกรุกป่าไม้ ไม่รู้จักใช้จิตวิทยามวลชน มีกำลังพลของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ไม่เพียงพอ ตลอดจนอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ไม่เพียงพอและเงินเดือนและเบี้ยเลี้ยงของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ เมื่อเทียบกับภาระงานไม่สมดุลกัน สำหรับผู้นำท้องถิ่นก็ไม่ค่อยเข้าใจบทบาทของตน ไม่ให้ความสนใจในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนและมุ่งแต่ทำตามกฎหมายและกฎระเบียบของรัฐ ตลอดจนผู้นำท้องถิ่นที่เป็นผู้บุกรุกป่าและทำลายป่า

3) กลุ่มผลประโยชน์เกิดจากที่มีพ่อค้ารับซื้อไม้ยางพารา ได้เข้ามากว้านซื้อไม้ยางพาราในพื้นที่ได้อย่างปกติโดยที่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ไม่จับกุมและมีนายทุนในพื้นที่เป็นเพียงนายทุนขนาดเล็ก เข้ามาซื้อที่ดินไว้ เพื่อขายต่อ/เก็งกำไรแล้วก็ขายต่อให้บุคคลอื่น

4) กฎหมายและนโยบายภาครัฐ ที่ผ่านมากการกำหนดนโยบายและกฎหมายต่างๆ ของภาครัฐขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติเขาปู่-เขาย่าและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัดขึ้นในพื้นที่นั้นของภาครัฐนั้นทับซ้อนกับที่ทำกินเดิมของประชาชนในพื้นที่ อีกทั้งกฎหมายของไทยแต่ละฉบับไม่มีความสอดคล้องกันและไม่รับรองสิทธิในที่ดินทำกินและอยู่อาศัยของประชาชนให้เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การแก้ปัญหาตามระบบราชการมีความล่าช้าและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจในการจัดการและแก้ไขปัญหาที่ดิน

5) การเมือง ทั้งในระดับการเมืองและระดับท้องถิ่นพบว่าพรรคการเมืองใช้นโยบายเรื่องการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้กับประชาชน เพื่อหาเสียงในการเลือกตั้ง ความไม่มั่นคงและต่อเนื่องของการเมืองเองก็ทำให้การแก้ไขปัญหาที่ดินไม่ต่อเนื่อง

6) สังคมและวัฒนธรรม เกิดจากการขยายตัวของสังคมและการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรในพื้นที่ทำให้มีการบุกรุกป่าและขยายพื้นที่ทำกิน สภาพการดำรงชีวิตและใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับป่าของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งได้พึ่งพาและอยู่อาศัยร่วมกับป่าอย่างสมดุล และรูปแบบการปลูกยางของประชาชนต้องเปลี่ยนไปตามระบบกลไกของภาครัฐ ตลอดจนภาครัฐมุ่งแต่การแก้ไขปัญหาตามหลักวิชาการละเลยภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

7) เศรษฐกิจ เกิดขึ้นจากการบริหารสภาพเศรษฐกิจของรัฐที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง สภาพของราคายางพารา ราคาไม้ยางพาราและสภาพที่ดินมีราคาสูง

8) ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เนื่องด้วยพื้นที่ที่เอกเขียบรรทัดนั้นมีประวัติศาสตร์การก่อตั้งชุมชนที่มีมาอย่างยาวนาน โดยมีประวัติการก่อตั้งชุมชนมาแล้วกว่า 200 - 400 ปีที่ผ่านมา ผู้คนในแถบนี้มีประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ รูปแบบการดำรงชีวิตที่พึ่งพาและอยู่อาศัยกับธรรมชาติได้อย่างสมดุล

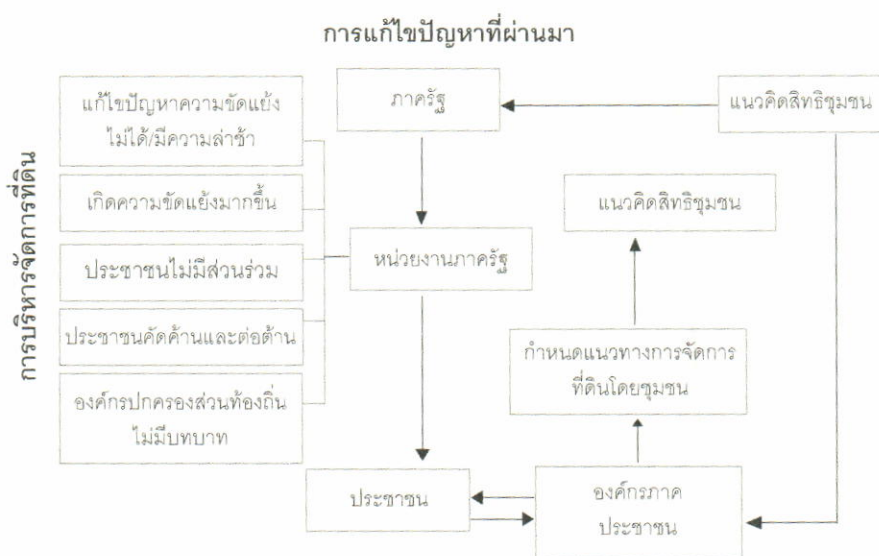
9) สภาพของพื้นที่ จากสภาพป่าไม้ของเอกเขียบรรทัดนั้นมีความอุดมสมบูรณ์ทำให้ประชาชนได้เข้ามาทำกินและอยู่อาศัยมาก่อนแล้ว จึงทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับภาครัฐขึ้นมา เพราะภาครัฐมีความต้องการมีจะสงวนป่าไม้เอาไว้

จากการศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนในพื้นที่แถบเอกเขียบรรทัดในเขตจังหวัดตรังนั้นแสดงให้เห็นว่างานวิจัยและแนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งด้านที่ดินที่กล่าวเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินส่วนใหญ่ นั้น มองเพียงสาเหตุของปัญหาในภาพรวม มิได้มองแยกถึงลักษณะเฉพาะของแต่ละสภาพพื้นที่และปัจจัยต่างๆ ที่มีความแตกต่างกันไป ซึ่งจากการศึกษาในพื้นที่พบว่า ปัจจัยที่เป็นความขัดแย้งด้านที่ดินนั้นมีด้วยกันหลายปัจจัย แต่ละปัจจัยจะมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน ซึ่งสาเหตุของความขัดแย้งด้านที่ดิน มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของพื้นที่ บริบทของพื้นที่ ตลอดจนปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ที่มีความแตกต่างกัน ถึงแม้จะเป็นปัจจัยเดียวกันที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งด้านที่ดิน เมื่อศึกษาในเชิงลึกลงไปก็จะพบว่ามีประเด็นย่อยของปัจจัยเหล่านั้นที่ซับซ้อนและละเอียดอ่อนลงไป ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินนั้นมีความละเอียดอ่อนและซับซ้อนที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ซึ่งการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินนั้นจำเป็นจะต้องศึกษาถึงสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินของแต่ละ

พื้นที่เชิงลึก เพื่อที่จะกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ทั้งนี้จากการศึกษายังพบอีกว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งด้านที่ดินระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนในพื้นที่นั้น มีความแตกต่างกับพื้นที่อื่นๆ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าปัจจัยที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งด้านที่ดินนั้นมีความแตกต่างกันไป ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพของพื้นที่และบริบทของพื้นที่นั้นๆ ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ในงานวิจัยและการศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาความความขัดแย้งด้านที่ดินนั้น จะมีความแตกต่างไปตามมิติของการศึกษาและบริบทของพื้นที่นั้นตลอดจนการต่อสู้และการแก้ไขปัญหาของภาครัฐและภาคประชาชนในแต่ละพื้นที่ก็มีความแตกต่างกันไปด้วย สำหรับพื้นที่แถบเทือกเขาบรรทัดในจังหวัดตรังนั้นภาคประชาชนในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งและสามารถรวมตัวกันเป็นองค์กรภาคประชาชน ตลอดจนชุมชนต่างๆ ในพื้นที่สามารถรวมตัวกันเป็นเครือข่ายองค์กรภาคประชาชน เพื่อสร้างพลังอำนาจในการต่อรองและเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อภาครัฐ

2. การวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่

จากการศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่ดินในพื้นที่แถบเทือกเขาบรรทัดในเขตจังหวัดตรังนั้น การแก้ไขปัญหาที่ดินและความขัดแย้งด้านที่ดินที่ผ่านมา นั้น จากแนวคิดและนโยบายที่ภาครัฐกำหนดและคิดเพียงฝ่ายเดียวเพื่อบังคับใช้กับประชาชนโดยผ่านหน่วยงานของภาครัฐในระดับต่างๆ ลงมา เพื่อให้

ประชาชน ให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดและแนวทางที่ภาครัฐได้กำหนดไว้ ซึ่งเป็นการแก้ไข ปัญหาในแนวทางที่ภาครัฐกำหนดแนวทางและการบริหารจัดการที่ดินจากภาครัฐเพียง ฝ่ายเดียว แล้วกำหนดใช้เป็นแนวทางให้ภาคประชาชนปฏิบัติตาม ทำให้การแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งด้านที่ดินและการบริหารจัดการที่ดินไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้และยิ่ง ก่อให้เกิดปัญหาเพิ่มมากขึ้น เนื่องมาจากการแก้ไขปัญหาที่ไม่สอดคล้องกับสภาพ ความเป็นจริง ขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนขาดการมีส่วนร่วม จากภาคประชาชน เป็นเหตุให้ภาคประชาชนรวมตัวกันเป็นองค์กรภาคประชาชนเพื่อ คัดค้านและต่อต้าน การแก้ไขปัญหาตามนโยบายและแนวทางการจัดการของภาครัฐ ตลอดจนพยายามสร้างอำนาจในการต่อรองกับภาครัฐ จากการรวมตัวเป็นเครือข่าย องค์กรภาคประชาชนเพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อภาครัฐ

เมื่อภาครัฐไม่สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินในพื้นที่ได้ ทำให้ภาค ประชาชนได้รวมตัวกันเป็นองค์กรภาคประชาชน เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งด้านที่ดินที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่อภาครัฐ โดยใช้แนวคิดที่ว่า "ปัญหาของ ชุมชน ควรให้ชุมชนแก้ไขและบริหารจัดการกันเอง" ซึ่งเป็นแนวคิดของสิทธิของชุมชน ในการกำหนดแนวทางและการบริหารจัดการด้านต่างๆ โดยกระบวนการของชุมชน เพื่อให้ ภาครัฐยอมรับหลักการของสิทธิชุมชนในการแก้ไขปัญหา องค์กรภาคประชาชนจึงได้ รวมตัวกันเป็นเครือข่ายองค์กรภาคประชาชนเพื่อเสนอแนวคิดว่าด้วยเรื่องสิทธิ ชุมชน ในการบริหารจัดการตนเอง ซึ่งภาคประชาชนนั้นไม่ได้ให้ความสำคัญและปฏิบัติตาม ลำดับขั้นตอนในการเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าภาคประชาชน นั้นจะเลเยอร์ปกครองส่วนท้องถิ่นไป ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้น ไม่ให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินให้ กับภาคประชาชนในพื้นที่ ภาคประชาชนและองค์กรชุมชนจึงมุ่งเสนอแนวทางในการ แก้ไขปัญหาสู่ภาครัฐในส่วนกลาง เมื่อภาคประชาชนได้รวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชนเสนอ แนวทางแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้านที่ดินในรูปแบบของสิทธิชุมชนในการกำหนด แนวทางและแผนการจัดการชุมชนเอง หน่วยงานของภาครัฐในส่วนกลาง ก็ยอมรับแนวทาง และหลักการของสิทธิชุมชนที่องค์กรภาคประชาชนเสนอ แต่ภาครัฐนำมาปรับปรุงและ แก้ไขโดยตามหลักการแนวคิดของภาครัฐ โดยผ่านระบบการเมืองเพื่อแสวงผลประโยชน์ ทางการเมือง จึงได้กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านที่ดินให้กับชุมชนขึ้นมาตามที่องค์กร ภาคประชาชนเสนอ แต่เป็นเพียงนโยบายขายฝันให้กับประชาชน เมื่อไม่สามารถดำเนิน การและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้ เพราะขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ ตลอดจนมี การคัดค้านและต่อต้านจากภาคประชาชน ซึ่งมองว่าแนวคิดที่ภาครัฐได้กำหนดออกมา

นั้นไม่ได้สอดคล้องกับความต้องการและตรงตามเจตนารมณ์ขององค์กรภาคประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งด้านที่ดินที่ผ่าน มาประสบความล้มเหลว และยังก่อให้เกิดความรุนแรงมากขึ้น

ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหานั้นจำเป็นต้องให้ภาคประชาชน องค์กรชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติและแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งด้านที่ดิน โดยให้ประชาชนในชุมชนใช้กระบวนการขององค์กรชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการ ตลอดจนการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาด้านที่ดินโดยการมีส่วนร่วมจากประชาชน ชุมชนและท้องถิ่นอย่างแท้จริง

เพื่อให้การแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งและการบริหารจัดการที่ดินประสบความสำเร็จและเกิดความยั่งยืนได้นั้น ตามแนวคิดขององค์กรภาคประชาชน ว่าด้วยสิทธิของชุมชนในการบริหารจัดการตนเอง ซึ่งเป็นแนวทางที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาคือ เกิดการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการบริหารจัดการที่ดินในภาพรวมด้วย โดยจะต้องผลักดันให้องค์กรชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานของสังคมมีความเข้มแข็งและรู้จักบริหารจัดการตนเองโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน

3. แนวทางในการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งที่ดินที่มีความเหมาะสม และก่อให้เกิดความยั่งยืน

จากการศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุก่อให้เกิดความขัดแย้งด้านที่ดินและวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งด้านที่ดินขึ้นในพื้นที่แถบเทือกเขาบรรทัดในเขตจังหวัดตรังนั้น สามารถเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งด้านที่ดินในพื้นที่ได้ ในลักษณะของแนวทางที่เหมาะสมนั้นภาครัฐจะต้องมีมาตรการเร่งด่วนเพื่อบรรเทาปัญหาเบื้องต้นให้กับประชาชนและลดความขัดแย้งด้านที่ดินระหว่างประชาชนกับประชาชน ประชาชนกับเจ้าหน้าที่รัฐ ประชาชนกับนโยบายของรัฐ ในพื้นที่แถบเทือกเขาบรรทัดในเขตจังหวัดตรัง การสร้างความมั่นคงในชีวิตให้กับประชาชน การแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายและนโยบายการแก้ไขปัญหามีส่วนร่วม การแก้ปัญหาคือวิถีเกษตรกรรม สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนและใช้ระบบการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาคือ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งนั้นด้วยกันหลายแนวทาง ทั้งนี้จะต้องยึดหลักการมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ร่วมกันในการแก้ไขปัญหาคือ จะให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งดำเนินการเพียงฝ่ายเดียวมิได้ ทั้งนี้ภาครัฐจะต้องปรับเปลี่ยนมุมมองของภาครัฐเพื่อเปิดช่องทางให้กับภาค

ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยภาครัฐจะต้องให้ภาคประชาชนสามารถกำหนดแนวทาง และแผนการศึกษาของชุมชน ตามแนวทางขององค์กรภาคประชาชนในรูปแบบขององค์กร ชุมชน

สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้านที่ดินที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนใน การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้านที่ดินนั้น ภาครัฐจะต้องมีการกระจายอำนาจในการ จัดการและแก้ไขปัญหให้กับภาคประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนและให้สิทธิกับชุมชนในการบริหารจัดการ ตนเองและสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคประชาชน ในขณะเดียวกันภาคประชาชนก็จะ ต้องร่วมกันกำหนดแนวทางในการจัดการรูปแบบขององค์กรชุมชน บูรณาการชุมชน เพื่อกำหนดแผนการจัดการชุมชน แล้วนำมาสู่การกำหนดข้อบัญญัติตำบล ข้อบัญญัติ ท้องถิ่น เพื่อบังคับใช้ในพื้นที่ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่ ภาครัฐจะใช้ในการกำหนดนโยบายและกฎหมายในภาพรวมในการแก้ไขปัญหของ ประเทศ ซึ่งจะทำให้การจัดการนโยบายและการบังคับใช้กฎหมายนั้นมีเอกภาพและ สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและเกิดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนสรุปได้ว่า การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้านที่ดินแถบเทือกเขาบรรทัดในเขตจังหวัดตรังนั้น เป็น พื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะ การแก้ไขปัญหาคด้วยแนวคิดของภาครัฐแบบเดิมนั้นไม่สามารถ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ จากความเข้มแข็งของภาคประชาชนในพื้นที่มีการรวมตัวเป็น องค์กรภาค ประชาชนเพื่อต่อสู้และแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้านที่ดิน โดยเสนอแนวคิด สิทธิของชุมชนในการแก้ไขปัญหาคในพื้นที่โดยชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถกำหนดกติกา และแนวทางในการจัดการด้านต่างๆ โดยชุมชน ซึ่งเป็นองค์กรภาคประชาชน ที่ผ่านระบบ ภาครัฐในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่ภาครัฐในส่วนกลาง เมื่อภาคประชาชน สามารถกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาคด้วยระบบชุมชน เพื่อให้ภาครัฐศึกษาและ ใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย และกฎหมายในภาพรวม ทำให้การแก้ไขปัญหาคนั้น เกิดจากการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและภาครัฐ สามารถแก้ไขปัญหาคได้อย่าง เหมาะสมและก่อให้เกิดความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาค

ทั้งนี้เพื่อให้เป็นแนวทางศึกษาการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้านที่ดิน สามารถ ผลักดันและใช้พื้นที่แถบเทือกเขาบรรทัดเป็นพื้นที่นำร่องในการแก้ไขปัญหาคและเป็น พื้นที่ในการศึกษาการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้านที่ดิน

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งด้านที่ดินแถบเทือกเขาบรรทัดในเขตจังหวัดตรัง พบว่ามีปัจจัยที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งถึง 9 ปัจจัย ซึ่งประกอบไปด้วย ประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ กลุ่มผลประโยชน์ กฎหมายและนโยบายภาครัฐ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สภาพของพื้นที่ ซึ่งแต่ละปัจจัยจะมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน ทำให้สาเหตุของความขัดแย้งด้านที่ดินนั้น จะเหมือนหรือความแตกต่างกันไปตามลักษณะของพื้นที่ บริบทของพื้นที่ ตลอดจนปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ที่มีความแตกต่างกัน เพราะแม้จะเป็นปัจจัยเดียวกันที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งด้านที่ดินของพื้นที่แถบเทือกเขาบรรทัดในเขตจังหวัดตรัง ซึ่งไม่ได้เป็นสาเหตุของความขัดแย้งด้านที่ดินในพื้นที่อื่นๆ และสาเหตุของความขัดแย้งด้านที่ดินในพื้นที่อื่นๆ ก็อาจไม่ใช่สาเหตุของความขัดแย้งด้านที่ดินในพื้นที่แถบเทือกเขาบรรทัดในเขตจังหวัดตรังเช่นกัน ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้ง บริบทของแต่ละพื้นที่ ตลอดจนปัจจัยแวดล้อมของพื้นที่นั้นๆ อีกทั้งเมื่อศึกษาในลักษณะเชิงลึกก็必将พบว่าจะมีประเด็นย่อยของแต่ละปัจจัยที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งในลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินนั้นมีความละเอียดอ่อนและซับซ้อนที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ซึ่งการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินนั้นจำเป็นต้องศึกษาถึงสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินเป็นสำคัญ เพื่อที่จะกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม แสดงให้เห็นว่างานวิจัยและแนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งด้านที่ดินที่เกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินส่วนใหญ่ นั้น มองเพียงสาเหตุของปัญหาในภาพรวม มิได้มองแยกถึงแต่ละสภาพพื้นที่และปัจจัยต่างๆ ที่มีความแตกต่างกันไป จึงทำให้ไม่สามารถกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการบริหารจัดการที่ดินได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของแต่ละพื้นที่

จากการวิเคราะห์ลักษณะการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินในพื้นที่แถบเทือกเขาบรรทัดในเขตจังหวัดตรังนั้น พบว่าประชาชนในพื้นที่ที่มีการรวมตัวของประชาชนเป็นองค์กรภาคประชาชน เพื่อเรียกร้องการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินโดยองค์กรชุมชน ในรูปแบบของสิทธิชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยองค์กรชุมชน แต่ไม่ได้รับการรับรองสิทธิชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีอำนาจในการบริหารและจัดการตนเองได้ ทำให้การดำเนินการจัดตั้งเป็นองค์กรภาคประชาชนนั้นไม่สามารถ

แก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้านที่ดินได้ เพราะภาครัฐไม่ส่งเสริมและสนับสนุนประชาชนให้มีความอำนาจในการบริหารจัดการชุมชนและไม่สนับสนุนด้านงบประมาณจากหน่วยงานของภาครัฐและขาดองค์ความรู้ต่างๆ ในการบริหารจัดการในองค์กรชุมชน ตลอดจนมีข้อจำกัดในด้านของกฎหมาย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจและให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้านที่ดิน ไม่ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่แก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้านที่ดินโดยองค์กรชุมชน ตลอดจนแนวคิดและนโยบายการแก้ไขปัญหาคของภาครัฐไม่คำนึงถึงหลักของภูมิปัญญาท้องถิ่น ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน ประชาชนไม่มีโอกาสในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้านที่ดินและปัญหาที่ดินและเป็นเพียงนโยบายการหาเสียงของพรรคการเมือง จึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้านที่ดินได้และยังก่อให้เกิดความขัดแย้งด้านที่ดินเพิ่มมากขึ้น ทำให้ประชาชนคัดค้านและต่อต้านแนวคิดและนโยบายของภาครัฐ

แนวทางในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้านที่ดินในพื้นที่ได้ในลักษณะของแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งที่ดินในพื้นที่นั้นมีด้วยกันหลายแนวทางด้วยกัน ทั้งนี้แนวทางในการแก้ไขปัญหาคนั้นขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่เพื่อให้เกิดความสอดคล้องของพื้นที่ ซึ่งจะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมจากภาครัฐและภาคประชาชน โดยมีภาคประชาชนเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินการ โดยภาครัฐจะต้องมีมาตรการเร่งด่วนเพื่อบรรเทาปัญหาเบื้องต้นให้กับประชาชนและลดความขัดแย้งด้านที่ดินระหว่างประชาชนกับประชาชน ประชาชนกับเจ้าหน้าที่รัฐ ประชาชนกับนโยบายของรัฐในพื้นที่แถบเทือกเขาบรรทัดในเขตจังหวัดตรังด้วยการแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายและนโยบายในการแก้ไขปัญหาคที่ดิน ใช้ระบบการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาค สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน สร้างความมั่นคงในชีวิตให้กับประชาชน และการแก้ปัญหาคเชิงวิถีกษัตริกรรม ตลอดจนแนวทางแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้านที่ดินที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนได้นั้น ภาครัฐจะต้องรับรองแนวคิดเรื่องสิทธิของชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีสิทธิในการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและกำหนดทิศทางของชุมชนโดยประชาชนในชุมชนที่รวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชนและผลักดันให้องค์กรชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหาคด้วยการบูรณาการชุมชนเพื่อกำหนดออกมาเป็นแผนการจัดการชุมชน และผลักดันเป็นข้อบัญญัติตำบล ตราข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อเป็นฐานข้อมูลเบื้องต้นที่ภาครัฐนำมาใช้ เพื่อกำหนดนโยบายและกฎหมายในการแก้ไขปัญหาคที่ดินในพื้นที่ป่าไม้และการจัดการทรัพยากรร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรศึกษาปัญหาคความขัดแย้งด้านที่ดินในพื้นที่ต่างๆ โดยศึกษาถึงลักษณะของ

ความเหมือนและความแตกต่างของปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินในแต่ละพื้นที่ เพื่อสรุปลักษณะของปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินในภาพรวม

2) ควรศึกษาลักษณะของปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศไทยและแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินของพื้นที่ต่างๆ เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินอย่างบูรณาการและสร้างความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหา

3) ควรศึกษาบทบาทในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินของภาคประชาชน องค์กรภาคประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมและดำเนินการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดินในพื้นที่ต่างๆ

4) ควรศึกษาในส่วนของนโยบายการแก้ไขปัญหาที่ดินในรูปแบบต่างๆของภาครัฐ ในภาพรวม เพื่อวิเคราะห์ถึงความเป็นมา การดำเนินการ และความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาของแต่ละนโยบาย ตลอดจนประเมินผลการแก้ไขปัญหาด้านที่ดินตามนโยบายต่างๆ ของภาครัฐ

5) ควรศึกษารูปแบบการจัดตั้งและรวมตัวของประชาชน ตลอดจนการสร้างกลไกในการต่อรองกับภาครัฐและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดิน

อ้างอิง

กลุ่มปฏิบัติงานท้องถิ่นไร้พรมแดน เครือข่ายปฏิรูปที่ดินแห่งประเทศไทย. (2553). **รายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ**. กระบวนการปฏิรูปที่ดินและการจัดการที่ดินอย่างยั่งยืน โดยประชาชน. หน้า 9-35.

การจัดการทรัพยากรดิน. (2546). **วิถีพลังไทยสู่ชุมชนพึ่งตนเอง เล่มที่ 1 : ภาพรวมสถานการณ์ชุมชนพึ่งตนเอง**. เอกสารประกอบงานมหกรรมชุมชนเข้มแข็ง ครั้งที่ 1 วันที่ 21-23 มกราคม 2546 ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร.

กิตติ มาลีพันธุ์. (2553). **แนวคิดเชิงบูรณาการกับวิกฤติปัญหาเชื่อมโยงของสิ่งแวดล้อม**. ค้นวันที่ 16 กรกฎาคม 2554 จาก <http://www.finearts.cmu.ac.th>.

กิตติศักดิ์ รัตนกระจ่างศรี. (2552). **การจัดทำแนวเขตการใช้ที่ดินอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการความขัดแย้งในเขตป่าอนุรักษ์: กรณีศึกษาหมู่บ้านหินเหล็กไฟ ตำบล ดอยแก้ว อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เกียรติ จิระกุลและคณะ. (2550). **โครงการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดที่ดินและการพัฒนาระบบข้อมูล**. รายงานวิจัยเสนอต่อสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

คณะกรรมการปฏิรูป. (2554). **ข้อเสนอปฏิรูปการจัดการที่ดินเพื่อการเกษตร**. 10,000 พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: คิว พี.

คณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป. (2554). **ที่ดิน : ปัญหาสาเหตุและแนวทางการจัดสรรอย่างเป็นธรรม**. ในเอกสารใช้สำหรับการจัดเวทีสมัชชาปฏิรูปเฉพาะประเด็น “การปฏิรูปโครงสร้างการจัดการที่ดินและทรัพยากร” วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2554.

ณัญฐา พิมพ์ลัดดา. (2551). **ความขัดแย้งและการจัดการความขัดแย้งของ ทรัพยากรป่าไม้โดยการจัดการร่วม : กรณีศึกษากันห้วยขนุน ตำบลดอยแก้ว อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). **การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและ กรณีตัวอย่าง**. กรุงเทพมหานคร : 598 Print.

บุญทวี จำปา. (2548). การใช้แนวทางการส่งเสริมแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการเกษตรที่ยั่งยืน : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการจัดการที่ดินบนพื้นที่ลาดชันในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปรารธนา ยศสุขและคณะ. (2550). บทความพิเศษ : แนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการทรัพยากร. สำนักงานประสานงานวิจัยเชิงบูรณาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้. ค้นวันที่ 19 สิงหาคม 2553 จาก <http://www.trf.mju.ac.th/lobby/lobby.php?>

พุดมพิงค์ หุ่นโตภาพและคณะ. (2551). โครงการวิธีการระบับข้อพิพาทในการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงสำหรับที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทพลเมือง ใช้ร่วมกัน. เอกสารวิจัยเสนอสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.(2504). ราชกิจจานุเบกษา. (23 กันยายน) : 3-4.

พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.(2507). ราชกิจจานุเบกษา. (17 เมษายน) : 8.

วิวัฒน์ ฤทธิมา. (2554). สาเหตุและสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้านที่ดินระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน: กรณีศึกษาเทือกเขาบรรทัดในเขตจังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์การจัดการภาครัฐและภาคเอกชนมหาวิทยาลัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

วีระกิตต์ หาญปริพรรณและคณะ. (2551). การมีส่วนร่วมของชุมชนในงานยุติธรรมชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนคลองจรเข้ น้อย ตำบลเกาะไร่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา. เอกสารการวิจัยการฝึกอบรมหลักสูตร นักบริหารระดับกลาง รุ่นที่ 7 กระทรวงยุติธรรมพุทธศักราช 2551.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2551). รายงานการศึกษาโครงการจัดทำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดิน : การวางแผนการถือครองที่ดินการสงวนและพัฒนาที่ดิน และการสงวนหรือหวงห้ามที่ดินของรัฐ. เอกสารวิจัยเสนอต่อสำนักงานนโยบายและ แผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กองบริหารจัดการที่ดิน.

สถาบันองค์กรพัฒนาชุมชน. (2553). “ปฏิรูปที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย” ญูแจแก้ปัญหาคพื้นฐานสังคมไทย.ค้นวันที่19ธันวาคม2553 จาก<http://archive.voicetv.co.th/content/23078/intelligence/?page=3>.

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2547). การแก้ไขปัญหาคการจัดการที่ดินทำกินของเกษตรกร.ค้นวันที่ 19 กันยายน 2553.จาก www.nesac.or.th.

สุกัญญา มารศรี. (2543). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน : ศึกษาเฉพาะกรณี หมู่ที่ 10 บ้านสามัคคี ตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม

จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุภารัตน์ มาตสวิง. (2550). **ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อ
เกษตรกรรม ของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์.** วิทยานิพนธ์ศิลป
ศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

โสภณ ชมชาญ. (2548). **ความขัดแย้งในการบริหารจัดการที่ดิน. ในเอกสารประกอบการ
การสัมมนาวิชาการประจำปี 2548 เรื่องสู่สังคมสมานฉันท์ กลุ่มที่ 3 การ
ดูแลปัญหาความขัดแย้งในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ. วันที่
26-27 พฤศจิกายน 2548 ณ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ ซิตี้ จอมเทียน ชลบุรี.
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2552).
โครงการจำแนกและกำหนดมาตรการการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน. รายงานสรุปสำหรับผู้
บริหาร.**

อรพินท์ สฟโชคชัย. (2540). **สังคมเสถียรภาพและกลไกประชาธิปไตย(Good Governance).
เอกสารรายงาน TDRI.**

อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2543). **พลวัตของชุมชนในการจัดการทรัพยากร:สถานการณ์ใน
ประเทศไทย. เอกสารวิจัยเสนอต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
อิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์และคณะ. (2548). รายงานฉบับสมบูรณ์.โครงการพัฒนา
ระบบข้อมูลและกลไกบริหารจัดการที่ดินระดับท้องถิ่น.คณะนิติศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย.**

บทสัมภาษณ์. (2554). **นักวิชาการและปราชญ์ชาวบ้าน, เจ้าหน้าที่ของรัฐ, ประชาชน.
การสัมภาษณ์ : (10 มีนาคม – 25 พฤษภาคม 2554).**